

Denis Johnson

JĖZAUS SŪNUS

Iš anglų kalbos vertė Marius Burokas

R A R A

Vilnius, 2021

AVARIJA TRANZUOJANT

Keliaujantis prekeivis, vaišinęs mane svaigalais ir snaudęs už vairo... Burbono prisisiurbęs čerokis... Folksvagenas – hašišo dūmų burbulas, varomas į priekį koledžo studento...

Ir šeima iš Maršaltauno, kurių automobilis kaktomuša režėsi į kitą automobilį ir užmušė iš Betanio miesto Misūrio valstijoje į vakarus važiuojantį vyrą...

...Atsikėliau permirkęs, nes miegojau po pliaupiančiu lietum, ir dar ne visai atsipeikėjęs: ačiū tiems trimis mano paminėtiems pirmiesiems, prekeiviui, indėnui ir studentui, – visi jie mane kuo nors vaišino. Aš stovėjau prie įvažiavimo į greitkelį, nesitikėdamas, kad kas nors sustos. Nesuvyniojau net miegmaišio, o ir kam – kas įsileis tokį šlapią žmogų į savo mašiną? Apsigobiau juo kaip apsiaustu. Liūtis čiažė asfaltą, putojo išmuštose duobėse. Mintys gailiai zvimbė smegeninėje. Nuo tablečių, kuriomis mane vaišino prekeivis, jaučiausi taip, tarsi man būtų išgremžę venas. Maudė žandikaulį. Žinojau kiekvieno lietaus lašelio vardą. Jutau viską, dar prieš tam

įvykstant. Žinojau, kad šis oldsmobilis sustos, dar prieš jam pradėjus stabdyti, o išgirdęs draugiškus jame sėdinčios šeimos balsus supratau, kad kils audra ir mes papulsime į avariją.

Man buvo nuspėjaut. Jie sakė, kad nuveš mane tiesiai ten, kur man reikia.

Vyras su žmona pasisodino mergytę į priekį, o kūdikį paliko ant galinės sėdynės, su manimi ir mano varvančiu miegmaišiu.

– Greitai nelėksim, – perspėjo vyras. – Vežu žmoną ir vaikus.

Taip, jūs tie patys, pagalvojau. Pasidėjau miegmaišį prie kairiųjų durelių, atsiguliau ir užmigau, nesirūpindamas, gyvas aš ar miręs. Kūdikis gulėjo tiesiai ant sėdynės greta manęs ir miegojo. Jam buvo maždaug devyni mėnesiai.

...Bet tą pačią dieną, dar prieš visa tai, mudu su prekeiviu jo prabangiu automobiliu skriejome į Kanzas Sitį. Jis įsisodino mane Teksase, ir mes tuoj užmezgėme pavojingą ir cinišką bičiulystę. Ištuštinome jo buteliuką su amfa ir vis išsukdavome iš greitkelio nusipirkti dar vieno butelio „Canadian Club“ ir maišelio ledo. Ant visų jo mašinos durelių puikavosi cilindriški stiklinių laikikliai, o salonas buvo išmuštas balta oda. Jis patikino, kad galėsiu pernaktoti pas jį, kartu su jo šeima, bet iš pradžių norėjo užsukti pas vieną pažįstamą moteriškę.

Po milžiniškas smegenis primenančiais Vidurio Vakarų debesimis mes, it nešami srovės, išsukome iš greitkelio ir tučtuojau sėdom ant Kanzas Sičio piko valandos seklumos. Vos tik sumažinom greitį, visi bendros kelionės burtai išsisklaidė. Jis vis tautizavo apie savo draugę. „Man patinka ta mergiotė, aš ją tikriausiai myliu, tačiau turiu žmoną ir du vaikus, todėl turiu tam tikrų pareigų. Be to, myliu savo žmoną. Turiu meilės dovaną. Myliu savo vaikus. Visus gimines myliu.“ Jis vis tauškė, o aš pasijutau paliktas likimo valiai ir nuliūdaus: „Turiu laivą, nedidelį, šešiolikos pėdų ilgio. Dvi mašinas. Galiniame kieme yra vieta baseinui.“ Savo

draugę jis rado darbe. Ji turėjo baldų krautuvę, ten aš jį ir pamečiau iš akių.

Įki nakties dangus nesikeitė. O sutemus nepamačiau, kaip kaupiasi audra. Folksvageno vairuotojas – hašišu mane apipūtęs studentas – išsodino mane už miesto vos pradėjus lyti. Nors surijau šitiek amfo, bet jaučiausi visiškai nugeibęs, nepastovėjau ant kojų. Atsiguliau į žolę prie išsukimo iš greitkelio ir nubudau aplink mane tvinstancioje baloje.

Vėliau, kaip jau ir minėjau, miegojau ant galinės sėdynės, kol oldsmobilis – su šeima iš Maršaltauno – lėkė per lietu, taškydamas vandenį. Bet aš sapnavau, kad žvelgiu tiesiai pro akių vokus, o mano pulsas skaičiuoja sekundes. Tais laikais per Vakarų Misūrį einanti trasa tebuvo paprastas dviejų juostų kelias, bent jau didžioji jos dalis. Kai pro mus iš priekio prašvilpė vilkikas, susimėtėme akinančiuose pursluose ir kurtinančiame griaudesy, lyg kas būtų mus nutempęs per automatinę automobilių plovyklą. Po priekinį stiklą slydinėję valytuvai ne ką tepadėjo. Buvau išsekęs ir po valandos jau miegojau kaip užmuštas.

Aš nuo pat pradžių tiksliai žinojau, kas nutiks. Bet atsibudau nuo audringai tą faktą neigiančių vyro ir žmonos klyksmų:

– O, ne!!

– Ne!

Mane taip sviedė į jų sėdynės atlošą, kad ji sulūžo. Kurį laiką buvau mėtomas tarp sėdynių. Skystis, o aš iš karto supratau, kad tai buvo žmogaus kraujas, taškėsi po visą automobilį ir varvėjo man ant galvos. Viskam pasibaigus vėl atsidūriau ant galinės sėdynės, toje pat padėtyje, kurioje miegojau. Kilstelėjau ir apsidairiau. Mūsų automobilio žibintai buvo užgesę. Nykiaai šnypštė radiatorius. Daugiau nieko negirdėjau. Regis, sąmonę turėjau tik aš vienas. Kai mano akys prisitaikė prie tamsos, pamačiau, kad kūdikis guli šalia manęs ant nugaros, tarsi nieko nebūtų

nutikę. Jo akys buvo atmerktos, rankutėmis jis čiupinėjo savo skruostus.

Po akimirkos ant vairo sukniubęs vairuotojas išsitiesė ir įsispirtijo į mus. Jo veidas buvo sudaužytas, juodas nuo kraujo. Man pradėjo gelti dantis vien į jį pažiūrėjus, bet jam prabilus supratau, kad jo paties dantys liko sveiki.

– Kas nutiko?

– Avarija, – atsakė jis.

– Kūdikis sveikas, – atsakiau, nors net nenutuokiau, ar tikrai.

Jis atsisuko į žmoną.

– Dženise! – pašaukė. – Dženise, Dženise!

– Ar ji sveika?

– Ji mirė! – šaukė jis, pašėlusiai ją purtydamas.

– Ne, ji nemirė, – dabar jau aš buvau pasiruošęs viską neigti.

Jų dukra buvo gyva, tik be sąmonės. Ji tyliai inkštė. Bet vyras ir toliau purtė žmoną.

– Dženise! – rėkė jis.

Jo žmona sudejavo.

– Ji gyva, – tariau aš, keberiodamasis iš mašinos ir norėdamas sprukti.

Aš girdėjau, kaip jis sako:

– Ji neatsibunda.

Stovėjau ten, kažkodėl su kūdikiu ant rankų. Tikriausiai, vis dar lijo, bet aš visiškai neprisimenu, koks tada buvo oras. Mes susidūrėme su kita mašina ant, kiek galėjau įžiūrėti, dviejų eismo juostų tilto. Vanduo po mumis skendėjo tamsoje.

Eidamas prie to kito automobilio išgirdau gergždžiantį, metalinį karkimą. Kažkas kybojo pro praviras keleivio dureles – žemyn galva, it akrobatas ant trapecijos. Automobiliui suknežino šoną, suplojo taip stipriai, kad viduje neliko vietos net šito vyruko kojoms, jau nekalbant apie vairuotoją ar kitus keleivius. Aš nesustodamas praėjau pro šalį.

Iš toli sušvito žibintai. Nubėgau į tilto pradžią, viena ranka modamas jiems sustoti, o kita spausdamas prie savęs kūdikį.

Tai buvo didelis vilkikas, jis sustojo žviegdamas. Vairuotojas nuleido lango stiklą, ir aš sušukau:

– Ten avarija. Važiuokit ieškoti pagalbos.

– Aš negaliu čia apsisukti, – atsakė jis.

Jis įleido mane su kūdikiu ant keleivio sėdynės, mudu sėdėjome ir žibintų šviesoje žiūrėjome į sudaužytus automobilius.

– Gyvų nėra? – paklausė jis.

– Nesuprantu, kas ten gyvas, o kas ne, – prisipažinau.

Jis įsipylė kavos iš termosio ir išjungė šviesas, palikdamas tik stovėjimo žibintus.

– Kiek valandų?

– Po trijų penkiolika, – atsakė.

Iš jo elgesio mačiau, kad jis pritaria mano neveiklumui. Man palengvėjo, ir aš vos nepravirkau. Visą tą laiką maniau, kad turėčiau kažko imtis, bet nenorėjau žinoti, ko būtent.

Kai iš kitos pusės pasirodė dar vienas automobilis, pamaniau, kad reikia su jais pasikalbėti.

– Pasaugosit vaiką? – paklausiau vilkiko vairuotojo.

– Tu geriau nepaleisk jo iš rankų, – atsakė jis. – Berniukas?

– Tikriausiai.

Iš automobilio kabantis vyras vis dar buvo gyvas, aš stabtelėjau greta, nes beveik apsipratau su tuo, kaip siaubingai jį sužalojo, ir įsitikinau, kad niekuo negaliu jam padėti. Jis garsiai, aršiai krikė. Jam iškvėpiant, ant lūpų burbuliavo kraujas. Neilgai bekvėpuos. Aš tai žinojau, o jis – ne, ir aš žvelgiau į didįjį žmogaus gyvenimo šioje žemėje liūdesį. Liūdesį ne dėl to, kad visi mes mirsime, tai nėra visų liūdniausia. Turiu omenyje tai, kad jis negalėjo man papasakoti, ką sapnuoja, o aš negalėjau jam pasakyti, kaip viskas yra iš tikrųjų.

Netrukus iš abiejų tilto pusių ilgomis eilėmis išsirikiavo automobiliai, jų žibintai nušvietė rūkstančias nuolaužas ir jautėsi taip, tarsi stebėtų vakarines rungtynes stadione; artyn lėtai brovėsi greitosios pagalbos ir policijos automobiliai, oras tvinkčiojo šviesomis. Aš su niekuo nesikalbėjau. Turėjau paslaptį – per trumpą akimirką iš šios tragedijos viršininko virtau bevardžiu kruvinos avarijos stebėtoju. Kažkuris iš policininkų sužinojo, kad buvau vienas iš keleivių, ir užrašė mano parodymus. Nieko neatsimenu, pamenu tik, kaip jis man liepė: „Užgesinkite cigaretę.“ Mes nutilome, kad pažiūrėtume, kaip į greitąją kelia mirštantį vyrą. Jis buvo vis dar gyvas, vis dar nepadoriai klejojo. Jis sruvo krauju. Jam trūkčiojo keliai, kretėjo galva.

Aš buvau sveikas ir nemačiau, kaip viskas nutiko, bet policininkas vis tiek turėjo mane apklausti ir nuvežti į ligoninę.

Stovėjau plytelėmis grįstame koridoriuje ir, atrėmęs į sieną savo šlapią miegmaišį, kalbėjau su vyriškiu iš vietinio laidojimo biuro.

Pro šalį ejęs gydytojas stabtelėjo ir patarė dėl viso pikto pasidaryti rentgeną.

– Nereikia.

– Geriau dabar. Nes jeigu vėliau kas nors išlįs...

– Man viskas gerai.

Koridoriumi žengė žmona. Didinga, liepsnojanti. Ji dar nežinojo, kad jos vyras mirė. Mes žinojome. Todėl ji turėjo mums tokią valdžią. Gydytojas palydėjo ją į koridoriaus gale esantį kabinetą su rašomuoju stalu, tarpas po durimis sužibo, nušvito, tarsi viduje kažkokia stulbinama jėga būtų vertusi deimantus pelenais. Na ir plaučiai! Ji taip klykė, kad pamaniau: taip tikriausiai kliegia erelis. Buvau laimingas, kad esu gyvas ir girdžiu tą klyksmą! Nuo tos akimirkos nuolat ieškojau to jausmo.

„Man viskas gerai“, – kaip man ir liežuvis apsisvertė taip pasakyti. Bet aš visada buvau linkęs meluoti gydytojams, tarsi gera sveikata susidėtų vien iš sugebėjimo juos apmulkinti.

Po keleto metų, kai mane paguldė į Sietlo centrinės ligoninės Detoksikacijos skyrių, griebiausi tos pačios taktikos.

– Ar girdite kokius nors neįprastus garsus ar balsus? – paklausė gydytojas.

– Padėk mums, o Viešpatie, ak, kaip skauda! – spiegdė dėžutėje vatos tamponai.

– Ne visai, – atsakiau.

– Ne visai, – pakartojo jis. – Ir ką tai galėtų reikšti?

– Nenorėčiau dabar į tai gilintis, – atsakiau.

Geltonas paukštelis plazdeno priešais veidą, ir man sutraukė raumenis. Daužiausi kaip žuvis. Kuo stipriau užsimerčiau, iš akių ištryško karštos ašaros. Kai atsimerčiau, gulėjau ant pilvo.

– Kodėl kambarys taip nubalo? – paklausiau.

Daili seselė čiupė mano odą. „Vitaminai“, – paaiškino ir įbedė į mane adatą.

Lijo. Virš mūsų lingavo milžiniški paparčiai. Kalvos šlaitu slinko miškas. Girdėjau, kaip akmenimis čiurlena upelis. O jūs, juokingi jūs žmonės, tikitės, kad aš jums padėsiu.